

Resmi Adı	:Belarus
Yönetim Biçimi	:Cumhuriyet
Başkenti	:Minsk
Başlıca Kentleri	:Minsk, Gomel, Mogilev, Vitebsk, Grodno, Brest
İdari Yapı	:6 bölge, 1 şehir idaresi
Cumhurbaşkanı	:Aleksandr Lukaşenko
Başbakan	:Sergei Sidorski
Nüfusu	:9,7 Milyon (2006)
Yüzölçümü	:207.600 km ₂
Resmi Dili	:Belarusça, Rusça
Etnik Yapısı	:Belarus (%81,2), Rus (%11,4), Polonyalı (% 3,9), Ukraynalı (% 2,4), Diğerleri (%1,) (1999 Nüfus Sayımı)
Komşuları	:Rusya, Letonya, Litvanya, Ukrayna, Polonya
Para Birimi	:Belarus Rublesi, 1 USD = 2.137 BYR (13 Mayıs 2008)

BELARUS EKONOMİSİ

A.GENEL EKONOMİK GÖSTERGELER

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007**
GSYİH (Milyar Dolar)	8,7	12,5	14,7	17,5	22,7	29,6	36,9	44,6
Büyüme (%)	5,8	4,7	5,0	6,8	10,4	9,2	9,9	8,1
Enflasyon Oranı (TÜFE %)	168,9	61,4	42,8	28,4	18,8	8,0	7	12,1
İhracat (Ocak-Kasım 2007) (Milyar Dolar)	6,6	7,3	7,9	10,0	13,7	15,9	19,8	21,8
İthalat (Ocak-Kasım 2007) (Milyar Dolar)	7,5	8,1	8,8	11,3	16,4	16,9	22,2	25,4
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH'ya oranı %)	-2,6	-3,2	-2,1	-2,9	-4,6	1,6	-4,1	8
Dış Borç / GSYİH	16,2	19,8	21,0	19,5	17,1	16,2	-	3,67

Kaynak: Securities

* Economic Intelligence Unit

** T.C. Minsk Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Beyaz Rusya Aralık 2007 Raporu

1950'li yıllara kadar bir tarım ülkesi olan Belarus, İkinci Dünya Savaşı sonrasında SSCB dönemi sanayileşme politikaları sayesinde hızlı bir endüstriyel gelişme göstermiştir. Bu dönemde gelişen sanayi sektörü çoğunlukla büyük fabrikalardan meydana gelmiş olup üretilen ürünler ülke dışına ihraç edilmiştir. Ancak sektör hammadde ve ara malları bakımından büyük ölçüde SSCB ülkelerine bağımlı kalmıştır. Belarus, 25 Ağustos 1991 tarihinde bağımsızlığını kazanmasının ardından da Rusya ile bağlantılarını koparmamış, sonuç olarak 2 Nisan 1996 tarihinde iki ülke arasında ekonomik ve diğer alanlarda işbirliğinin en yüksek düzeyde sağlanmasını öngören "Birlik Anlaşması" imzalanmıştır. 1998'de yaşanan Rusya krizi ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemiş, ekonomisi büyük ölçüde Rusya'ya ihracata dayanan Belarus'ta önemli miktarda sanayi malları stoğu oluşmuştur.

Belarus ekonomisinde devletin baskın rolü halen devam etmektedir. 1990'lı yılların ortalarından beri Devlet Başkanı Aleksandr Lukaşenko tarafından devletçi ekonomi politikalarına ağırlık verilmiş ve hedef Mihail Gorbaçyov döneminin Sovyet politikalarına dönüş olarak nitelendirilmiştir. BDT ülkelerinin bir çoğunun aksine Belarus'ta planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçiş çerçevesinde bir yeniden yapılanma süreci yaşanmamış ve özel sektörün gelişimi devlet tarafından yeterince teşvik edilmemiştir. Bunun yerine büyük ve verimsiz KİT'lere destek sürdürülmüştür.

2007 yılı başında Rusya Federasyonu ile Belarus arasında patlak veren doğal gaz krizi sonucunda Belarus Rusya Federasyonu'ndan aldığı doğal gazın 1000 m3'ü için eskiden 47 \$ öderken, bu tarih itibarıyla 100 \$ ödemeye başlamıştır. 2008 yılının ilk çeyreğinde doğal gaz fiyatının 119 dolara çıkacağı, 2011 yılına kadar ise fiyatların kademeli olarak artırılarak Rusya Federasyonu'nun Avrupa'ya sattığı fiyata eşitleneceği öngörülmektedir. Ülkenin en önemli gelir kaynaklarından biri Rusya Federasyonu'ndan aldığı ucuz doğal gazı transit ülke olarak Avrupa'ya satmak olduğundan, doğal gaz fiyatlarının iki katından fazla artmış olması Belarus hükümetini de, özel sektörü de sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Belarus Hükümetinin bu sorunları çözmek için uygulamaya koyduğu önde gelen planlardan biri enerji tasarrufunun teşvik edilmesidir. Bu amaca yönelik olarak, GSYİH'nin enerji yoğunluğunun 2010 yılına kadar yüzde 31 ve 2020 yılına kadar yüzde 60 oranında azaltılması hedeflenmektedir. Petrol ve doğal gaz alternatif enerji kaynakları konusunda da araştırmalar yoğunlaşmaktadır. Gaz fiyatlarındaki artış hükümetin geleneksel devletçi ve popülist politikalarını da zora sokmaktadır. Belarus hükümetinin uygulamaya koyduğu çözüm yollarından biri de özelleştirmenin hızlanması, üretici ve tüketicilere verilen devlet desteklerinin azaltılmasıdır. Ancak bu süreç, özellikle özelleştirme süreci çok yavaş ilerlemektedir ve yakın gelecekte hükümetin bu konuda büyük adımlar atması beklenmemektedir. 2007 yılında devlete ait mülklerin kiralanmasından ve satışından sadece 281 milyon dolar gelir elde edilmiştir. Hükümet kaynaklarınca, bazı petro-kimya tesislerinin, petrol rafinerilerinin, bankaların, ilaç ve içki fabrikalarının zaman içinde özelleştirileceği yönünde açıklamalar yapılmaktadır.

B. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

1. Büyüme

1990-1995 seneleri arasında ciddi bir gerileme yaşayan Belarus ekonomisi, Rusya'dan ithal edilen enerjinin mal mukabili ödenmesi konusunda yapılan özel anlaşmalar, bazı borçların silinmesi ve hükümetin sıkı ekonomik politikaları sayesinde 1996 senesinden sonra büyümeye başlamıştır.

1990'lı yılların ikinci yarısında BDT ülkeleri arasında en yüksek büyüme oranlarına ulaşmış olan Belarus'un ekonomik performansı 2001 yılından itibaren zayıflamaya başlamıştır. Bunun nedeni Rusya pazarlarına olan aşırı bağımlılıktır. Belarus'un imalat ürünleri ihracatı büyük ölçüde Rusya'ya yapılmaktadır. Rusya'da özellikle 1998 krizinden sonra talebin azalması nedeniyle, ülkeye ihracat azalmış ve Belarus GSYİH'si bu gelişmeden olumsuz olarak etkilenmiştir. Yeni yatırım yapılmaması da ekonominin büyümesini engelleyen diğer bir sebeptir.

Bununla birlikte, 2003 yılında ekonomik büyümenin tekrar ivme kazandığı gözlemlenmiştir. Toplam GSYİH artışının yüzde 6,8 olarak gerçekleştiği bu dönemde tarım sektörünün gelişmesi ve sermaye yatırımlarındaki artışların bu olumlu eğilimin arkasında yatan sebepler olduğu düşünülmektedir. Bu süreçte, sınıai üretim ve perakende sektörü de gelişme göstermiş, diğer yandan Rusya'da Belarus ürünlerine olan talep de tekrar artmaya başlamıştır.

2004 yılında ise Belarus ekonomisi yüzde 10,4 oranında büyümüş, büyüme 2005 yılında da yüzde 9,2'lik oranla devam etmiştir. 2006 yılında 9,9 olan büyüme oranında 2007 yılının başında Rusya Federasyonu ile yaşanan doğal gaz krizine rağmen önemli oranda düşüş olmamıştır. 2007 yılının Ocak-Ağustos döneminde GSYİH geçen yılın aynı dönemine oranla yüzde 8,5 oranında büyümüş olup yılın tamamında GSYİH'deki büyüme oranının yüzde 8,1 olarak gerçekleştiği, GSYİH toplamının ise 44,6 milyar doları aştığı tahmin edilmektedir. Ekonominin büyüme hızını yaşanan olumsuzluklara rağmen koruması büyük ölçüde güçlü iç talebe ve buna bağlı olarak canlılığını sürdüren inşaat ve ticaret sektörlerine bağlanabilir. Ticaret sektörünün büyümesi ise ülkede son dönemde gözlemlenen tüketim patlamasına ve marjinal tasarruf eğilimindeki azalmaya işaret etmektedir. Ancak söz konusu büyümenin tam olarak sürdürülebilir olduğunu söylemek mümkün değildir. Ülkedeki sermaye yatırımlarının yetersiz seviyede olması ve yapısal reformların gereken ölçüde gerçekleştirilememesi nedeniyle ekonomi üzerinde bir baskı oluşmaktadır.

2. Döviz Kuru

Uygulanan sıkı döviz kuru politikaları ve Rusya krizi nedeniyle Belarus Rublesi 1998 ve 1999 yıllarında hızla değer kaybetmiş ve ülkede üç ayrı döviz kuru uygulanmaya başlanmıştır. Bu dönemde karaborsada doların değerinin resmi kurun üç katı olması, yabancı yatırımcılar ve ticaretle uğraşan işadamları açısından büyük bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. 1998 ve 1999 yıllarında IMF ile yapılan görüşmeleri takiben döviz piyasasını liberalize etmeye ve tek bir döviz kuru yaratmaya yönelik politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Bu bağlamda 2000 yılı başında Belarus Rublesi'nden üç sıfır atılmış ve ayrıca resmi döviz kuru karaborsa ile hemen hemen aynı seviyeye yükseltilmiştir.

Kasım 2000'de Rusya ile yapılan "Birlik Devlet Konseyi" sonrasında Rusya'nın Belarus'a bir para istikrar fonu sağlaması öngörülmüştür. 1 Ocak 2001 tarihinde Belarus parası Rus Rublesi'ne endekslenmiştir. Rusya ile yapılan Birlik Anlaşması hükümlerine göre, 2005 yılı başından itibaren Rus Rublesinin Belarus'ta ortak para birimi olarak kullanılması öngörülmüş, ancak iki taraf arasındaki görüş ayrılıkları nedeniyle bu plan iptal edilmese bile, belirsiz bir tarihe ertelenmiştir. Belarus yönetimi, parasal birlikten önce siyasi birliğin oluşması gerektiğini öne sürmekte, Rusya Federasyonu ise bu konuya sıcak bakmamaktadır. Bu gelişmeler çerçevesinde 2000 yılında 1 ABD doları karşısında 1.180 değerinde olan Belarus Rublesi, 2006 yılına gelindiğinde son 6 yıl içerisinde kayba uğrayarak 2.145 BR olarak gerçekleşmiştir. 2007 yılında BR'nin değeri 1 ABD doları karşısında 2.137 olarak devam etmiştir.

3. Enflasyon

1991 yılında bağımsızlığını kazandığından beri Belarus'ta yüksek enflasyon yaşanmaktadır. 1990'lı yılların ilk yarısında fiyat serbestleştirilmesi ve gevşek parasal politikalar nedeniyle yıllık enflasyon oranları üç haneli rakamlara yükselmiştir. Bu duruma bir de 1998 yılında Rusya'da patlak veren ve tüm BDT alanını etkisi altına alan mali kriz eklenince 1999 yılında Belarus'ta TÜFE oranı yüzde 300'e kadar çıkmıştır.

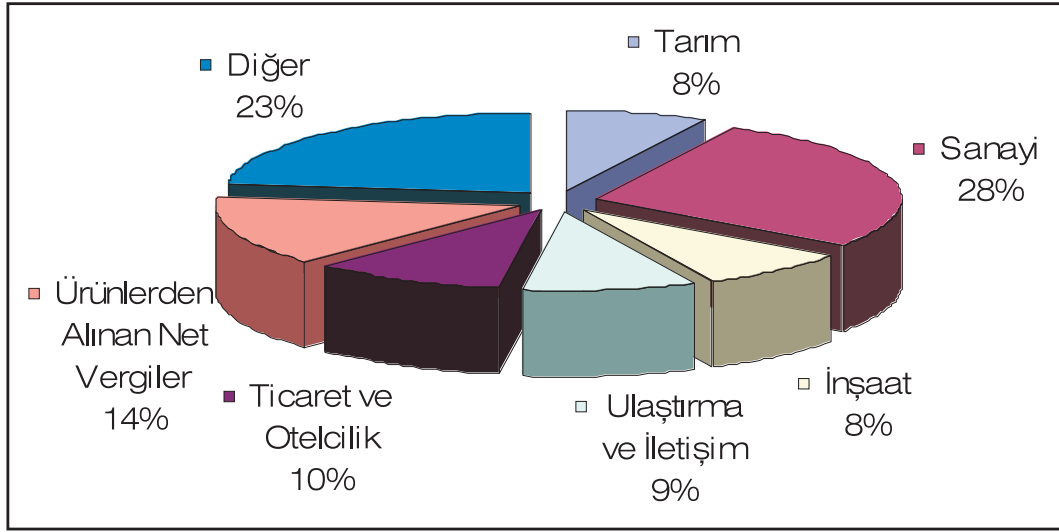
Daha sonraki dönemde para ve kredi politikalarının kontrol altına alınmasıyla enflasyon bir düşüş eğilimine girmiştir. Döviz kuru politikalarının da disipline sokulmasıyla 2003 yılında yıllık enflasyon yüzde 30'un altına inmiştir. 2004 yılında enflasyonu % 19'a çekmeyi başaran Belarus Hükümeti, 2006 yılında yüzde 7'lik enflasyon oranı ile başarı sağlamıştır. 2007 yılında ise tüketici fiyat endeksi yüzde 12,1 oranında artmıştır. Doğal gaz fiyatlarındaki artışa rağmen para politikalarının hala görece sıkı olmasının, fiyat kontrollerinin ve kur çıpasının etkisiyle 2007 başında enflasyonun artışı sınırlandırılabilmiş, ancak üretici fiyatlarının ve ithal maliyetlerinin artmasıyla, yüksek enerji fiyatlarının doğrudan ve dolaylı etkilerinin hissedilmeye başlamasıyla son aylarda enflasyonun hızı artmıştır.

4. Bölgesel Ekonomiler

Belarus'ta ekonomik reformların yavaş işlemesi ve Sovyet tarzı merkezi ekonominin büyük ölçüde korunması nedeniyle ülkenin altı bölgesinin ekonomik gelişimi birbirlerine eşit seviyede olmuştur. Minsk, Sovyet döneminden kalma büyük sanayi kuruluşlara ev sahipliği yapmakta olup burada makine, traktör, kamyon, otomobil motoru, rulman, elektronik eşya, buzdolabı ve tekstil ürünleri imalatı ağırlık kazanmaktadır. Ülkenin ikinci büyük kenti olan Gomel'de başta zirai makineler olmak üzere makine imalatı gelişmiştir. Ayrıca Gomel bölgesi sınırları içerisinde petrol rafinerileri de bulunmaktadır. Büyük kimya fabrikaları Mogilev ve Grodno kentlerinde bulunmakta olup, burada yapılan üretimin çoğunluğu Rusya'ya ihraç edilmektedir. En verimli tarım bölgeleri ise Gomel ve Brest'tir.

C. BAŞLICA EKONOMİK SEKTÖRLER

Sovyet döneminde ağırlıklı olarak bir sanayi ve tarım ülkesi olan Belarus'ta o dönemde kurulan 100'den fazla büyük ölçekli kamu işletmesi bulunmaktadır. Hammadde açısından ithalata bağımlı olan hayvancılık ve tarım sektörü bağımsızlıktan sonra küçülmeye başlamıştır. 1992'den 2005'e kadar olan dönemde sanayinin GSYİH içindeki payı yüzde 50,3'ten yüzde 28'e, tarımın payı ise yüzde 22'den yüzde 8'e gerilemiştir. Buna karşılık hizmet sektörünün payı hızla artmaktadır.

1. Tarım ve Hayvancılık

Sovyet döneminde Belarus tarımı, Sovyetler Birliği'nin kuzeybatı bölgelerindeki şehirlerin gıda ve özellikle et ihtiyacının karşılanmasına hizmet etmiştir. Bununla birlikte, Sovyetler Birliği'nin dağılmasını izleyen bir kaç yıl içerisinde diğer eski Sovyet Cumhuriyetleri gibi Belarus'un tarımsal üretimi de gerilemiştir. Yakıt kıtlığı ve tarım makinalarının yedek parçalarının yetersizliğinden dolayı birkaç yıl tarım üretimi oldukça düşük seviyelerde gerçekleşmiştir. 1990 yılların sonuna gelindiğinde tarım üretimi 1989 yılındaki seviyesinin yüzde 65'i kadardır. Tarım, Sovyet döneminde olduğu gibi bugün de kolektif çiftlikler tarafından gerçekleştirilmektedir. Özel mülkiyete ait çiftliklerin sayısı yok denecek kadar azalmış olup sektör büyük ölçüde reform dışı kalmıştır. Bunun sonucunda, tarımdaki reform güçlükle ilerlemektedir.

Tarım arazilerinin yüzde 75'inin sulanabildiği Belarus'ta tarımsal üretim 1998 ve 1999 yıllarında yaşanan büyük kuraklık nedeniyle azalmış ve 1998'de başlayan üretim düşüşü 1999 yılında da devam etmiştir. 2000 yılında ise tarımsal üretim yüzde 9,3 oranında artış göstermiştir. Bu artış hızı, 2001'de yüzde 1,8 olarak gerçekleşirken 2002'de yüzde 1,5'e gerilemiş, 2003 yılında ise yüzde 6,8 seviyesine ulaşmıştır.

2004 yılında da sektörün büyümeye devam ettiği gözlemlenmektedir. Yılın ilk yarısında kümülatif olarak yüzde 5,7'lik bir büyüme sağlanmış, ayrıca sektörde zarar eden işletmelerin oranı yüzde 58'den yüzde 36'ya düşmüştür. 2005 yılı sonu itibarıyla ise, tarımsal üretimin 2004 yılına göre yüzde 1,7 oranında artarak 12,2 trilyon Ruble'ye ulaştığı görülmektedir. 2006 yılında tarımsal üretim yüzde 6,1 oranında artış göstermiştir. Ancak tarım alanında sürdürülebilir büyüme sağlanması için reformlara hız kazandırılması gerekmektedir. Belarus'un temel tarım ürünleri hububat, patates, şekerpancarı, keten, et, süt, yumurta, sebze-meyve ve mısırdır. Ayrıca Belarus önemli miktarda ay çiçek tohumu, bitkisel yağ ve kaliteli buğday ihraç etmektedir. Türkiye'nin bu ürünlerde ihracat imkanı bulunmaktadır.

Tarımsal Üretim (000 ton)

	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Hububat</i>	5.990	5.449	7.016	6.420	5.924
<i>Şekerpancarı</i>	1.146	1.920	3.088	3.065	3.980
<i>Patates</i>	7.421	8.649	9.902	8.185	8.329
<i>Sebze</i>	1.507	2.002	2.035	2.007	2.174
<i>Çiftlik Hayvanları</i>	883	878	930	1.024	1.121
<i>Süt</i>	4.773	4.683	5.149	5.676	5.899
<i>Yumurta (milyon)</i>	2.923	2.824	2.950	3.103	3.337
<i>Toplam Üretim (% Değişim)</i>	0,7	6,8	12,6	1,7	6,1

Kaynak: Economic Intelligence Unit, Belarus Country Profile, 2007

2. Sanayi

Sovyet döneminde kurulmuş ve ham madde ile yedek parça açısından yurtdışına bağımlı olan büyük ölçekli sanayi işletmeleri üretimlerinin büyük bölümünü ihraç etmektedirler. Bununla birlikte, 1998 krizinden sonra başta Rusya Federasyonu olmak üzere Belarus'un sanayi ürünlerini ihraç ettiği en önemli pazarlarda yaşanan talep daralması nedeniyle sınıai üretiminde bir gerileme meydana gelmiştir.

Ülke ekonomisi pazar ekonomisine etkili bir geçiş yapamamıştır. Büyük ölçekli ve devlet kontrolündeki sanayi kuruluşlarının ekonomideki ağırlığı devam etmektedir. Belarus eski Sovyet cumhuriyetleri arasında en sanayileşmiş ülkelerden birisidir.

Bağımsızlıktan önceki dönemde sanayi üretimi büyük fabrikalarda gerçekleşmekte ve bu fabrikalar diğer Sovyet cumhuriyetlerinden getirilen hammaddeleri işleyerek nihai ürünleri bu cumhuriyetlere pazarlamaktayken, Sovyetler Birliği'nin dağılmasını izleyen birkaç yıl içerisinde tedarik zincirlerinin ve tek ruble alanının dağılması, Belarus'ta krize yol açmıştır.

Yerli sanayi ürünlerine karşı talep süratle düşmüş ve Belarus gibi sınai ürünlerin ihracatına dayanan ekonomiler zayıflamıştır. Sonuç olarak, diğer eski Sovyet cumhuriyetlerine bağlı olan Belarus sanayisinin üretimi 1991 ile 1994 yılları arasında yüzde 34 oranında gerilemiştir. Bu olumsuz eğilimler, verimliliğin artırılması, devlet tarafından yönlendirilen ucuz krediler ve Rusya Federasyonu'ndan ithal edilen gaz ve petrolün sanayi ürünleri satarak ödenmesi anlaşmalarının yürürlüğe girmesi neticesinde 1996 yılında sona ermiş, 1995'e kadar yaşanan negatif büyüme oranı pozitif dönüşmüş ve sanayi üretimi söz konusu yılda yüzde 3,5 artmıştır.

Sanayi sektöründe üretim 2002 yılında yüzde 4,5, 2003 yılında ise yüzde 7,1 oranında artış göstermiştir. 2004 yılında yaklaşık yüzde 15,9, 2005 yılında yüzde 10,4, 2006 yılında yüzde 12,2 oranında bir büyüme sağlanmıştır. 1996'dan 2006 yılına kadar yıllık üretim yüzde 170 oranında artmıştır. Son dönemlerdeki büyüme, ağırlıklı olarak inşaat malzemeleri, yakıt, makina ve orman ürünlerinden kaynaklanmaktadır.

2007 yılında ülkenin sanayi üretim artış hızı geçen yıla göre biraz azaldıysa da, oldukça iyi performans göstermeye devam etmektedir. 2007 yılında sanayi üretimi yüzde 8,5 oranında artmıştır. Elektrik enerjisi üretimi yüzde 1,3, yakıt üretimi yüzde 0,2 azalırken, makine ve metal işleme sanayi üretimi yüzde 13,9, demir dışı metalurji sektörü yüzde 11,3, inşaat malzemeleri üretimi yüzde 11,3, kağıt sanayi üretimi yüzde 10,8, kimya ve petro-kimya üretimi yüzde 9,7, demir-çelik üretimi yüzde 7,9, gıda üretimi yüzde 1,6 ve tekstil ve giyim üretimi yüzde 0,3 oranlarında artmıştır. Sanayi sektörünün üretim artış hızının düşmesinde toplam sanayi üretiminin beşte birini oluşturan yakıt üretimindeki azalma etkili olmuştur. Yüksek ihrac fiyatları ve Rusya Federasyonu'ndan gelen ucuz ham petrolünün etkisiyle 2007 yılı başına kadar yüksek üretim artışları yaşayan sektör (özellikle ülkenin iki büyük rafinerisi- Mazyr ve Polatsk) Rusya Federasyonu ile ticaret rejiminin değişmesi sonucu üretim düşüşleri yaşamıştır. Ülkede giyim sektörü de rekabet gücünün azlığı sebebiyle düşük üretim artışları yaşarken, gıda sektörü üretimi yılın ilk 8 ayında azalış göstermiştir.

Ülkenin geleneksel sanayi alt yapısında önemli yeri olan ve sanayi üretiminin üçte birinden fazlasını sağlayan makine ve kimya sektörleri hızlı üretim artışlarıyla rafinerilerdeki üretim düşüşünü telafi etmiştir. İnşaat ve inşaat malzemeleri sektörleri de, artan yatırımların ve hükümetin emlak inşaatına verdiği önemin etkisiyle çok hızlı gelişmektedir. Belarus, ABD ve Japonya'nın ardından dünyanın üçüncü büyük traktör üreticisidir. Ülkenin gelişmiş otomotiv sanayisi ürünleri Doğu Avrupa pazarlarına ihraç edilmektedir. Ülkede mevcut diğer sanayi dalları arasında elektronik ve beyaz eşya üretimi ve savunma sanayidir. İhracatın yüzde 90'ı, sanayi sektöründe yaratılmakta ve çalışan nüfusun yüzde 34.7'si bu sektörde istihdam edilmektedir.

Sanayi Üretimi (Yıllara göre, % reel değişim)

Yıllar	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Enerji Üretimi</i>	3,10	0,9	12,6	-0,3	5,8
<i>Aritma</i>	12,10	7,4	19,8	9,3	28,1
<i>Kimyasallar ve Petrokimyasallar</i>	0,00	8,8	9,3	7,2	4,5
<i>Ferro Metalurji</i>	6,20	6,8	14,5	9,3	10,7
<i>Makine İnşaa</i>	5,50	8,9	22,6	15,1	10,7
<i>Ağaç Ürünleri ve Kağıt</i>	6,50	11,9	18,1	8,5	3,4
<i>İnşaat Malzemeleri</i>	7,20	12,8	15,2	9,7	13,2
<i>Hafif Sanayi</i>	1,80	5	11	4,6	2,3
<i>Gıda Sanayi</i>	4,30	5,3	14,4	13,3	8
TOPLAM SANAYİ ÜRETİMİ (% Değişim)	4,50	7,1	15,9	10,4	12,2

Kaynak: Economic Intelligence Unit, Belarus Country Profile, 2007

3. İnşaat

Bağımsızlıktan sonra yaşanan ekonomik gerileme ülkedeki inşaat sektörünü de etkilemiştir. Bu sektör ancak 1996'da Hükümetin verdiği ucuz krediler sayesinde toparlanmıştır. Devlet politikası gereği halk için ücretsiz konut inşaatları bütün hızıyla sürdürülmektedir. 1995 yılında inşaat sektörünün GSYİH'den aldığı pay yüzde 6,1 iken bu rakam 1999 yılında yüzde 7,2'ye ulaşmış ancak bu sektörde piyasa ekonomisi şartlarına geçiş gerçekleştirilemediği için ve kaynak yetersizliği nedeniyle 2002'de yüzde 5,3'e gerilemiştir. 2006 yılında ise inşaat sektörünün GSYİH içindeki oranı yüzde 8 olarak gerçekleşmiştir.

Belarus hükümeti, inşaat sektörünün desteklenmesi amacıyla 2006-2010 yılları için 3,3 trilyon BLR tutarında bir geliştirme programını onaylamıştır. Bu tutarın 2,3 trilyon BLR'si yeni makina ve ekipman yatırımları için kullanılacaktır. İnşaat malzemeleri ihracatının 2010 yılı itibarıyla yüzde 45 oranında bir artış sağlanarak 317,5 milyon dolar olması hedeflenmektedir.

4.Ulaştırma ve Telekomünikasyon

Baltık ülkeleri, Rusya, Ukrayna ve Polonya arasında stratejik bir noktada bulunan Belarus'ta taşımacılık ülke ekonomisinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Kargo taşımacılığının yüzde 30'u ve yolcu taşımacılığının yüzde 10'u, 5,500 km uzunluğundaki demiryolları vasıtasıyla yapılmaktadır. Buna rağmen, demiryolları ulaştırmasında reel kapasitenin yüzde 50'den daha azı kullanılmaktadır ve demiryollarının yeniden yapılanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Belarus, BDT standartlarına göre oldukça iyi durumda olan ve toplam 93.055 km'lik bir karayolları şebekesine sahiptir. Belarus'un altı ayrı bölge merkezinde havaalanları ve Minsk ve Brest'te birer uluslararası havaalanı bulunmaktadır.

Ülkede tüm telekomünikasyon hizmetleri, Belarus Telekomünikasyon Bakanlığı'nın tekelinde gerçekleştirilmektedir. Bakanlık, telekomünikasyon ağının modernizasyonu ve geliştirilmesi için yabancı şirketlerle işbirliğine gitmektedir.

5. Bankacılık ve Finans

Bağımsızlığın kazanılmasından sonra Belarus bankacılık sektörü üzerindeki Sovyet tarzı devlet tekeli kalkmışsa da devletin Merkez Bankası ve bankacılık sektörü üzerindeki etkisi halen büyük ölçüde devam etmektedir.

1997 yılında bankalar için asgari kuruluş sermaye miktarı 2,3 milyon dolara yükseltilmiş ve bu nedenle ülke içinde faaliyet gösteren 47 bankadan 12'si faaliyetine son vermiştir. 1994 yılında Belarus'ta 50'den fazla ticari banka faaliyet göstermekte iken bu rakam, 2003 yılında 28'e inmiştir. 2006 yılı itibariyle Belarus'ta 30 ticari banka mevcuttur. Ülkede yabancı bankaların 13 temsilciliği bulunmaktadır. İlk sıralarda yer alan büyük bankalar; Belagroprombank, Belvnesheconombank, Belarusbank, Belbusinessbank, Belpromstrojbank, Atom-Bank ve Priorbank'tır.

D. DIŞ TİCARET

Sovyetler Birliği'nin dağılması Belarus'un dış ticaret hacmi üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Bu dönemde, dış ticaret açığı hızlı bir artış göstermiştir. Diğer taraftan, bağımsızlıktan önce Belarus'un dış ticaretinin yüzde 80-90'ı diğer SSCB ülkeleri ile yapılmakta iken, bağımsızlıktan sonra ağır bir biçimde de olsa bu durum değişmeye başlamıştır.

Milyon \$	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ticaret Hacmi	15,619	12,583	15,972	15,737	17,113	21,504	30,265	32,687	42,062
İhracat	7,070	5,909	7,326	7,451	8,021	9,946	13,774	15,979	19,739
İthalat	8,549	6,674	8,646	8,286	9,092	11,558	16,491	16,708	22,323
Denge	-1,479	-765	-1,320	-835	-1,071	-1,612	-2,717	-729	-2,584

Kaynak: T.C. Minsk Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği, Beyaz Rusya Aylık Rapor, Eylül 2007

(milyon \$)	2006	2007	% Değişim
Ticaret Hacmi	42 085	53 014	26,0
İhracat	19 734	24 339	23,3
İthalat	22 351	28 674	28,3
Denge	-2 618	-4 335	65,6

Kaynak: T.C. Minsk Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği, Beyaz Rusya Aylık Rapor, Mart 2008

(milyon \$)	Ocak-Şubat 2007	Ocak-Şubat 2008	% Değişim
Ticaret Hacmi	6 444	10 657	65,4
İhracat	2 892	5 148	78,0
İthalat	3 552	5 509	55,1
Denge	-660	-361	-45,2

Kaynak: T.C. Minsk Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği, Beyaz Rusya Aylık Rapor, Mart 2008

Ülkenin ihraç malları için büyük bir pazar olan Rusya Federasyonu'nda 1998 yılında yaşanan ekonomik kriz ve kriz sonucunda Rusya'da ithal ürünlere olan talebin düşmesi, Belarus'un ihracatını büyük ölçüde etkilemiştir. Ancak Rusya Federasyonu halen Belarus'un en büyük ticaret ortağıdır. Belarus, enerji ithalatı için Rusya'ya bağımlı olmakla birlikte, imalat sanayi üretimini de büyük ölçüde Rusya'ya ihraç etmektedir. Rusya'nın ekonomisinde görülen canlanma ve Rus halkının gelir düzeyindeki yükselmeye paralel olarak artan talep, Belarus'un ihracatında da önemli bir artışı beraberinde getirmektedir.

2003 yılında ihracat, bir önceki yıla göre yüzde 24,3 oranında artarak 9,9 milyar dolar olarak gerçekleşirken, ithalat yüzde 26,6 oranında artarak 11,4 milyar dolara yükselmiştir. 2004 yılının ilk yarısında ise ihracat ve ithalat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 32,5 oranında artmıştır.

2005 yılı itibariyle ihracat 15,9 milyar dolar, ithalat ise 16,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiş ve ticaret hacmi 2004 yılına göre yüzde 16 oranında bir artışla 33 milyar dolara yaklaşmıştır. 2006 yılı itibariyle Belarus'ta ihracat 19,7 milyar dolar, ithalat 22,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. 2007 yılının ilk sekiz ayında ise Belarus'un ihracatı yüzde 23,3i yüksek bir oranda arttığı halde , ithalatın yükselen doğal gaz fiyatları ve iç talepteki artış nedeniyle yüzde 28,3ninde artması dış ticaret açığını büyük oranda arttırmıştır.

Başlıca İhraç Ürünleri (2006)	Payı (%)
<i>Potasyum Klorür, Magnezyum-Potasyum Sülfat vb. (potasyumlu gübreler)</i>	5,14
<i>Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar</i>	3,62
<i>Motokültörler, Tarım Ormancılık Traktörleri</i>	2,97
<i>Ham Petrol</i>	2,55
<i>Üzeri Zigzag vb Tırnaklı Dış Lastikler ve Diğerleri-Yeni</i>	1,71
<i>Çeşide Göre Sınıflandırılmamış Özel Mallar</i>	1,58
<i>Dış Kapıları Birden Fazla Kombine Soğutucu-Dondurucular</i>	1,44
<i>Yarı Römorklar için Çekiciler</i>	1,20
<i>Motorlu Kara Taşıtlarının Aksam ve Parçaları, Aksesuarı</i>	1,19
<i>Süt ve Krema</i>	1,19

Kaynak : Birleşmiş Milletler UN COMTRADE İstatistikleri

Başlıca İthal Ürünleri (2006)	Payı (%)
<i>Ham Petrol</i>	25,12
<i>Çeşide göre sınıflandırılmamış özel mallar</i>	5,37
<i>Doğal gaz, gaz halinde</i>	4,44
<i>Diğer demir döküntü ve hurdaları</i>	1,33
<i>İnsan taşımada kullanılan motorlu taşıtlar, b.y.s.</i>	1,28
<i>İçten yanmalı motorlu taşıtlar</i>	1,08
<i>Hasat, Harman, Balya, Çimen Biçme Makineleri vb.</i>	0,90
<i>İlaçlar, b.y.s</i>	0,84
<i>Motorlu taşıtların diğer parçaları</i>	0,74
<i>TV, radyo vericileri vs.</i>	0,67

Kaynak : Birleşmiş Milletler UN COMTRADE İstatistikleri

2006 yılı verilerine göre Belarus'un ithalatında yüzde 58,6 payıyla ilk sırayı Rusya Federasyonu almaktadır. İkinci sıradaki Almanya'nın payı ise oldukça düşüktür; ülke ithalatının yüzde 7,5'si Almanya'dan yapılmaktadır. Almanya'yı Ukrayna, Polonya ve Çin izlemektedir. Türkiye, 114 milyon dolarlık ihracatıyla ve yüzde 0,51 payıyla 18. sıradadır. (T.C. Minsk Büyükelçiliği Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından Türkiye'nin Belarus'a ihracatı rakamında Türkiye istatistikleri ile Belarus istatistikleri arasında büyük farklılık olduğuna dikkat çekilmektedir. Belarus istatistikleri Türkiye'nin ihracatını Türkiye istatistiklerine göre iki katına yakın daha fazla göstermektedir.)

BELARUS'UN TİCARET YAPTIĞI BAŞLICA ÜLKELER (2006)

İthalat		İhracat	
Rusya Federasyonu	% 58,61	Rusya Federasyonu	% 34,7
Almanya	% 7,48	Hollanda	% 17,7
Ukrayna	% 5,49	İngiltere	% 7,47
Polonya	% 3,43	Ukrayna	% 6,25
Çin	% 2,46	Polonya	% 5,23

Kaynak: Economic Intelligence Unit, Belarus Country Profile, 2007

E. YABANCI SERMAYE

Belarus bağımsızlığından bu yana ülkeye çok az seviyede yabancı yatırım çekebilmiştir. Rus pazarına yakınlığı ve AB'nin Mayıs 2004'ten sonraki sınırlarına komşu pozisyonuna rağmen özel sektör faaliyetleri üzerindeki devlet müdahalesi, fiyat ve ücret kontrolleri, dış ticaret kısıtlamaları ve yavaş ilerleyen özelleştirme süreci Belarus'a giren doğrudan yabancı sermaye miktarının düşük seviyede kalmasına yol açmıştır.

Geçtiğimiz senelerde doğrudan yabancı yatırımlarda artış gözlemlenmiştir. 2004 yılında yaklaşık 160 milyon Amerikan doları olan yabancı yatırım miktarı 2006 yılında 350 milyon Amerikan doları seviyesine çıkmıştır. IMF verilerine göre 2006 yılının sonu itibarıyla ülkeye giren toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 2,7 milyar Amerikan dolarıdır. Söz konusu tutar GSYİH'nin yüzde 7,4'ünü oluşturmaktadır. Kişi başına düşen yatırım miktarı ise 245 Amerikan dolarıdır. Rusya'da kişi başına düşen doğrudan yabancı yatırım miktarının 430, Polonya da ise 2700 Amerikan dolarını aştığı düşünülürse bölge ülkeleri ile karşılaştırıldığında Belarus'tun doğrudan yabancı yatırım miktarının oldukça düşük düzeyde kaldığı söylenebilir. Ülkeye giren yabancı yatırımın yaklaşık yarısı AB ülkelerinden gelmektedir. Rusya haricinde ülkedeki en büyük yatırımcılar Almanya ve Hollanda'dır. Ticaret, yiyecek-içecek sektörü, gıda ve mühendislik hizmetleri en fazla yabancı yatırım çeken alanlardır. Belarus'taki en önemli yabancı sermayeli firmalar MAN (Almanya-Otomobil ve Kamyon Üretimi), Coca Cola (Hollanda), McDonald's (ABD), Maersk Medical(Danimarka), SB Telekom (İsviçre), AlcatelSEL (Almanya)'dir. Kredi derecelendirme kuruluşu "Standard & Poor's"un ülkeye B+ notu vermesinin ardından Moody's de devletin yabancı ve yerli para cinsinden borçları için B1 notunu vermiştir. Kuruluş, açıklamasında ülkenin makroekonomik başarılarına değinirken, artan enerji fiyatları hakkındaki endişeleri de dile getirmiştir. Her iki derecelendirme kuruluşu da ülkenin görünümünü durağan olarak nitelendirmiştir.

TÜRKİYE - BELARUS TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

A. TÜRKİYE İLE BELARUS ARASINDA İMZALANAN EKONOMİK VE TİCARİ NİTELİKLİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi	İmza Yeri
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	08.09.1993	İzmir
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	08.08.1995	Minsk
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	24.07.1996	Ankara
IV. Dönem KEK Toplantısı Protokolü	27.05.2004	Ankara
V. Dönem Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantısı	10.10.2006 11.10.2006	Minsk

B. TİCARET

1994 yılına kadar oldukça düşük bir seviyede olan Türkiye - Belarus dış ticareti, 1995 yılında canlanmaya başlamıştır. 1998'e kadar devam eden bu canlanma Rusya'da ortaya çıkan krizin Belarus'u da önemli ölçüde etkilemesi sonucu gerilemiştir.

TÜRKİYE - BELARUS TİCARETİ ('000 dolar)

Yıllar	İhracat (X)	İthalat (M)	X/M	Denge	Hacim
1992	4.753	3.826	1,24	927	8.579
1993	1.637	1.598	1,02	39	3.235
1994	846	1.622	0,52	-776	2.468
1995	2.674	16.620	0,16	-13.946	19.294
1996	9.818	37.337	0,26	-27.519	47.155
1997	8.577	38.812	0,22	-30.235	47.389
1998	7.575	20.927	0,36	-13.352	28.502
1999	4.067	20.579	0,20	-15.972	25.186
2000	11.791	18.005	0,65	-6.210	29.796
2001	20.083	10.948	1,83	9.135	31.031
2002	20.071	20.667	0,97	-596	40.738
2003	19.579	29.474	0,66	-9.953	48.995
2004	24.557	42.205	0,58	-17.648	66.762
2005	49.724	46.577	1,06	3.147	96.301
2006	64.823	45.321	1,43	19.502	110.144
2007	95.845	79.903	1,2	15.942	175.748
2008 (Ocak-Mart)	31.670	13.873	2,28	17.797	45.543

Kaynak:TÜİK

Bununla birlikte, son yıllarda iki ülke arasındaki dış ticarete bir toparlanma eğilimi göze çarpmaktadır. 2005 yılında ihracatımız yıllar itibariyle en yüksek seviyeye ulaşmış olmakla birlikte hala istenen düzeyin oldukça altında seyretmektedir. 2006 yılında Türkiye'nin Beyaz Rusya'ya ihracatı yaklaşık 65 milyon dolar, ithalatı 45 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye, Beyaz Rusya ile ticaretinde önceki yıllarda açık verirken, 2005 yılından itibaren fazla vermeye başlamıştır. 2004 yılından bu yana Beyaz Rusya'ya ihracatımız yüksek artış oranları gösterirken, bu ülkeden ithalatımız yatay bir seyir izlemektedir. 2007 yılında ülkeye olan ihracatımız 100 milyon dolara yaklaşmış, ticaret hacmimiz ise 175,7 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Belarus'a ihracatında en önemli yeri sırası ile örme mensucat, kabuklu yemişler, ham postlar, deriler ve köseleler, özel dokunmuş mensucat, kazan, makine ev cihazlar, motorlu taşıtlar, plastik ve plastik ürünleri, elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları almaktadır. Türkiye'nin Belarus'tan ithalatında ise hammadde ve ara malları önemli yer tutmakta olup, bu ürünlerden sentetik ve suni devamsız lifler birinci sırayı almaktadır. Dokumaya elverişli bitkisel lifler, gübreler, kazan, makine ve cihazlar, motorlu kara taşıtları, demir çelik ve pamuk diğer önemli ithalat maddeleri arasında sayılabilir.

Türkiye'nin Beyaz Rusya'ya Maddelere Göre İhracatı-2007 Yılı

Madde Adı	2007 İhracatı \$	% Değ*.	Payı (%)
<i>Diğer Örme Mensucat</i>	9.945.024	148,96	11,3
<i>Sentetik-Suni Liflerden Kadife,Pelüş ve Tırtıl Mensucat</i>	4.998.018	14,51	6,0
<i>Üzüm-Taze,Kurutulmuş</i>	4.634.414	41,62	5,0
<i>Diğer Hayvanların Deri,Köseleleri (Kılları Alınmış)</i>	4.525.255	12,41	4,8
<i>Domates-Taze,Soğutulmuş</i>	3.427.469	32,11	4,1
<i>Vinil Klorür Polimerlerinden Monofil,Çubuk,Profil-Eni 1mm Geçen</i>	2.902.197	109,87	3,1
<i>Limon,Greyfurt,Pomelo,Diğer Turunçgiller</i>	2.434.264	74,26	3,0
<i>Motorlu Kara Taşıtlarının Aksam ve Parçaları,Aksesuarı</i>	2.252.586	63,49	2,8
<i>Sentetik Filament İpliklerden Mensucat</i>	2.200.235	317,12	2,7
<i>Sentetik Filamentlerden Dayanıklı İplikler (Pd)</i>	2.104.456	247,02	2,4
<i>Sığır,Atların Bütün Olmayan Derileri</i>	2.098.920	37,77	2,3
<i>Polikarbonatlar, Alkit Reçineler, Diğer Poliesterler-İlk Şekilde</i>	1.979.302	58,26	2,1
<i>İçten Yanmalı Motorlu Otomobiller vd.,Elektrik Motorlu Taşıtlar vd.</i>	1.738.924	-15,59	1,9
<i>Taş,Seramik,Beton,Ağaç,Kemik vb. sert Maddeleri İşleyen Makineler</i>	1.704.871	79,21	1,9
<i>Paslanmaz Çeliklerden Yassı Mamuller-Soğuk Haddelenmiş</i>	1.669.769	60,31	1,8
<i>Alüminyum Toz,Pul,Çubuk,Profil,Sac,Levha,Boru Vb.</i>	1.554.392	-6,08	1,7
<i>Tuvalet İçin Sabunlar</i>	1.437.246	26,01	1,6
<i>Gümüş,Kıymetli Metallerle Kaplı Gümüş,İncili Eşya</i>	1.312.129	99,31	1,5
<i>Diğer Taze Meyveler</i>	1.114.205	23,40	1,3
<i>Portakal, Mandalina</i>	962.089	-9,14	1,2

Kaynak: T.C. Minsk Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği, Beyaz Rusya Aylık Rapor, Mart 2008

*2006 yılına göre %değişim

Türkiye'nin Beyaz Rusya'dan Maddelere Göre İthalatı-2007 Yılı

Madde Adı	İthalat \$	% Değ.*	Payı %
Akaryakıt	17.503.839	**	21,9
Ketenden Dokunmuş Mensucat	14.013.688	21,14	17,5
Potasyum Klorür, Magnezyum-Potasyum Sülfat Vb.	11.262.697	163,16	14,1
Demir, Alaşimsız Çelikten Yarı Mamuller-Ağırlıkça Karbon < % 0,25	8.110.464	**	10,2
Sentetik Flamentlerden Dayanıklı İplikler (Pd)	5.200.964	164,61	6,5
Suni Flament İplikleri , Monofilamentler	4.308.766	112,89	5,4
Sentetik Devamsız Lifler (Hazırlanmamış)	4.236.394	-50,85	5,3
Sentetik Flament (Devamlı Lifler) Demetleri	2.698.215	-35,24	3,4
Demir, Alaşimsız Çelik Karbon > % 0,25 Blum, Kütük	2.093.396	**	2,6
Mukavemetli Poliamid Esaslı İpliklerden Teknik Eşya	1.690.173	-44,34	2,1
Üzeri Zigzag Vb Tırnaklı Diş Lastikler Ve Diğerleri-Yeni	1.215.360	290,62	1,5
Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar	1.200.000	**	1,5
Diğer Römork-Yarı Römorklar ve Römorkların Aksam, Parçaları	1.001.098	-38,10	1,3
Metal, Sinter Metal Karbür, Sermetleri Aşındırarak İşleyen Tezgahlar	815.952	-5,81	1,0
Süt Ve Krema-Konsantre, Tatlandırıcı İçeren	651.938	**	0,8
Pamuktan Ağartılmamış Mensucat	473.353	-19,75	0,6
Bakir Çubuklar, Profiller	329.306	**	0,4
Yün, Hayvan Kıllarının Topsu, Karde Edilmiş	300.469	**	0,4
Sentetik Kauçuk	290.145	325,84	0,4
Fıçı Makaralı Rulmanlar	190.225	-1,06	0,2

Kaynak : T.C. Minsk Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği, Beyaz Rusya Aylık Rapor, Mart 2008

*2006 yılına göre %değişim

** Değişim hücrelerinin boş olması o malın Beyaz Rusya'dan ithalatının 2006 yılında hiç yapılmadığını gösterir.

C. YATIRIM İLİŞKİLERİ

Minsk şehrinde Türkiye sermayeli 43 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerden 34'ü tamamıyla Türk sermayesi ile, diğerleri ise Beyaz Rus şirketleriyle ortaklıklar halinde kurulmuştur. Beyaz Rusya'daki Türk yatırımlarının (özellikle büyük turizm yatırımları sayesinde) 50 milyon dolar civarında olduğunu tahmin edilmektedir.

Belarustaki en büyük Türk yatırımları arasında yatırımcı Türk firmalarından birisi olan "Minselko" tarafından öncelikle renovasyonu üstlenilen ancak daha sonra satın alınarak 2000 yılında işletmeye açılan, proje bedeli 10 milyon dolar tutarındaki "Juravinka Dinlenme ve Eğlence Tesisleri" ve 2008 yılı başında işletmeye geçecek olan ve işletmeye geçtiğinde ülkenin ilk 5 yıldızlı otellerinden biri olacak "Prens Oteli ve Gazinoları" sayılabilir.

D. İKİLİ İLİŞKİLERDE KARŞILAŞILAN BAŞLICA SORUNLAR

Belarus'ta iş yapmayı en çok zorlaştıran faktörler olarak mevzuattaki belirsizlik ve genel anlamda istikrarsızlık gösterilebilir. Gümrük mevzuatının sık değişmesi ve karmaşık bir yapıya sahip olması ihracatçıları zor duruma düşürmektedir. Bürokrasi ile ilgili birçok alanda ve uygulamalarda belirsizlik oluşu Belarus'ta iş yapmak isteyen iş adamları için önemli bir sorundur.

Belarus'ta bankacılık konusunda ve uluslararası para transferlerinde ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır.

Ayrıca, işadamlarımızın karşılaştıkları sorunların başında vizelerin kısa süreli oluşu, uzun süreli vize almak için davetiye gerekmesi gelmektedir.

F. İŞBİRLİĞİ İMKANLARI VE İKİLİ İLİŞKİLERİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Belarus, Orta Avrupa ile Rusya Federasyonu arasında transit taşımacılıkta coğrafi açıdan stratejik konuma sahiptir. Ülkeden geçen yolcu sayısının büyüklüğü, bazı karayollarının önemi göz önüne alındığında turizm ve otel işletmeciliği alanında önemli işbirliği fırsatları olduğu görülmektedir.

Belarus ile Rusya Federasyonu arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması ve sonrasında gelen anlaşmalar sayesinde bu ülkede üretilen malların sıfır gümrük ile Rusya Federasyonu'na ihracatı mümkündür.

Belarus firmalarının Türk serbest bölgelerinde, Türk firmalarının da Belarus'taki serbest bölgelerde yatırım yapmaları konusunda önemli imkanlar bulunmaktadır. İki ülke arasındaki ilişkilerin ortak yatırımlarla desteklenmesi, uzun vadeli işbirliğini gündeme getirecektir. Özellikle KOBİ'lerin bu ülkede gerçekleştirebilecekleri yatırımlarla büyük talep duyulan tüketim mallarını üretebilecekleri pek çok alan bulunmaktadır.

Beyaz Rusya tekstil sektöründe karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir, ancak bu sektörün boya ve kimyasallar gibi girdilerinde dışa bağımlıdır. Tekstil boyaları ve kimyasallar Türkiye açısından ihracat potansiyeli arz etmektedir

Bunların yanı sıra Belarus'la özellikle telekomünikasyon, karayolları ve enerji gibi alanlarda altyapı yatırımlarına büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Otomotiv sanayi de yüksek bir potansiyel arz etmektedir. Belarus, öncelikle altyapı yatırımlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu çerçevede Belarus Hükümeti, ülkenin telekomünikasyon şebekesinin yenilenmesi, Belarus Telekom'un yeniden yapılandırılması enerji santrallerin kurulması gibi projelere öncelik vermektedir. İnşaat sektöründe altyapı projelerinin yanı sıra yerel yönetimlerce desteklenen otel, toplu konut ve alışveriş merkezi inşası ile ilgili büyük ve küçük ölçekli çok sayıda proje vardır. Ayrıca, karayollarına yönelik altyapı hizmetleri alanında özellikle otel, restoran ve benzin istasyonları ağının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Alt yapı projelerine ek olarak otomotiv ve gıda sanayi de Türk girişimcileri için potansiyel arz etmektedir. Gıda sektöründe özellikle süt, et, buğday işleme tesislerini alanında yatırım yapılabilir. Belarus'un önemli miktarda ayçiçek tohumu, bitkisel yağ ve kaliteli buğday ithal ettiği göz önüne alındığında önemli bir ihracat potansiyelinin varlığı ortaya çıkmaktadır.

TÜRK - BELARUS İŞ KONSEYİ HAKKINDA BİLGİ

Türk-Belarus İş Konseyi, Türk-Avrasya İş Konseyleri bünyesinde, 1992 yılında kurulmuştur. Konseyin başkanlığını TMG Dış Ticaret Madencilik Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Zuhâl Mansfield yürütmektedir. Konseyin karşı kanadı ise Belarus Ticaret ve Sanayi Odası çatısı altında yapılandırılmıştır ve başkanı Belarus Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı olan Vasil Ramanau'dur..

Türk-Belarus İş Konseyi faaliyetlerinde ikili ekonomik ilişkilerin çeşitlendirilmesine, ticari ilişkilerin yanı sıra yatırım projelerinin geliştirilmesine ağırlık verilmektedir. Altyapı yatırımlarına ihtiyaç duyan Belarus'ta ayrıca tekstil, tarım, gıda işleme, otomotiv ve yan sanayi alanlarında da işbirliği mümkündür.

Son Dönemde Düzenlenen Etkinlikler:

- Yeni Atanan T.C. Minsk Büyükelçisi Veka İnal ile Tanışma Toplantısı, 27 Şubat 2008, İstanbul
- Belarus Yatırım Forumu, 9 Kasım 2007, İstanbul
- Türk-Belarus İş Konseyi Ortak Toplantısı, 20 Eylül 2006, İstanbul
- Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen'in Katılımıyla İş Konseyi Ortak Toplantısı ve Ticaret Heyeti Ziyareti, 1-3 Mart 2005, Minsk
- Türkiye ile Belarus Arasında Tekstil Ürünleri Ticaretinde Tercihli Rejim Uygulanabilmesi Konusunda Teknik Görüşmelere Katılım, 2-3 Şubat 2005, İstanbul
- T.C. Minsk Büyükelçiliği Görevine Yeni Atanan Birnur Fertekligil ile Tanışma Toplantısı, 25 Kasım 2004, İstanbul
- Belarus Dışişleri Bakanı Sergey Martinov ile Toplantı, 25 Mayıs 2004, İstanbul
- Türkiye-Belarus 4. Dönem Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Toplantısı, 25-28 Mayıs 2004
- Belarus Dışişleri Bakan Yardımcısı Aleksandr Mihniyeviç ile Toplantı, 19 Mart 2004, İstanbul

DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU

M.Rifat Hisarcıklıoğlu
BaŐkan

Rona Yırcalı
İcra Kurulu Başkanı

Ufuk Yılmaz
Direktör

TOBB Plaza TalatpaŐa Cad.
No:3 Kat:5 34394 Göltepe / Levent İstanbul
Telefon : 0 212 339 50 00 (pbx)
Faks : 0 212 270 30 92
0 212 270 41 90 (pbx)
E-mail : info@deik.org.tr
Web : www.deik.org.tr